

Sygn.akt III AUa 321/12

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 17 października 2012r.

Sąd Apelacyjny w Białymstoku, III Wydział Pracy i Ubezpieczeń Społecznych

w składzie:

Przewodniczący: SSA Władysława Prusator-Kałuzna (spr.)

Sędziowie: SA Bożena Szponar - Jarocka

SO del. Dorota Zarzecka

Protokolant: Edyta Katarzyna Radziwońska

po rozpoznaniu w dniu 17 października 2012 r. w Białymstoku

sprawy z wniosku J. T.

przeciwko Zakładowi Ubezpieczeń Społecznych Oddział w B.

o składki na ubezpieczenie zdrowotne

na skutek apelacji Zakładu Ubezpieczeń Społecznych Oddział w B.

od wyroku Sądu Okręgowego w Białymstoku V Wydziału Pracy i Ubezpieczeń Społecznych

z dnia 29 grudnia 2011 r. sygn. akt V U 1128/11

I. zmienia zaskarżony wyrok w pkt I i poprzedzając go decyzję w ten sposób, że J. T. za okres od września 2001r. do maja 2003r. jest zobowiązany do opłacenia składki na ubezpieczenie zdrowotne z tytułu (jednego) prowadzenia działalności gospodarczej osiągając przychody z dwóch źródeł: wykonywania działalności prawniczej w zespole adwokackim i działalności w spółce cywilnej Przedsiębiorstwa Handlowego (...).

II. oddala apelację w pozostałej części.

III. odstępuje od obciążania J. T. kosztami zastępstwa procesowego organu rentowego za II instancję.

Sygn. akt III AUa 321/12

UZASADNIENIE

Zakład Ubezpieczeń Społecznych Oddział w B. decyzją z dnia 22 lipca 2011 roku wydaną na podstawie przepisów ustawy z dnia 13 października 1998 roku o systemie ubezpieczeń społecznych (Dz. U. z 2009 roku, Nr 205, poz. 1585 ze zm.), ustawy z dnia 6 lutego 1997 roku o powszechnym ubezpieczeniu zdrowotnym (Dz. U. z 1997 roku, Nr 28, poz. 153 ze zm.), ustawy z dnia 23 stycznia 2003 roku o powszechnym ubezpieczeniu w Narodowym Funduszu Zdrowia (Dz. U. z 2003 roku, Nr 45, poz. 391 ze zm.) oraz ustawy z dnia 27 sierpnia 2004 roku o świadczeniach opieki zdrowotnej finansowanych ze środków publicznych (Dz. U. z 2004 roku, Nr 210, poz. 2135 ze zm.) stwierdził, że J. T. w okresach od września 2001 roku do lutego 2005 roku oraz od grudnia 2005 roku jest

zobowiązany do opłacania składki na obowiązkowe ubezpieczenie zdrowotne od dwóch źródeł przychodów w ramach prowadzenia działalności gospodarczej, tj. z tytułu wykonywania wolnego zawodu – działalności prawniczej oraz z tytułu prowadzenia działalności gospodarczej Przedsiębiorstwa Handlowego (...) J. T..

J. T. odwołał się od powyższej decyzji organu rentowego. Zarzucił, iż została ona wydana m.in. na podstawie nieobowiązujących przepisów prawa. Podniósł również, iż przesłanką do powstania obowiązku opłacania składek na obowiązkowe ubezpieczenie zdrowotne jest uzyskiwanie przychodów, nie zaś samo prowadzenie działalności. Nadto kwestionował, że prowadzenie działalności gospodarczej na podstawie wpisu do ewidencji działalności gospodarczej oraz wykonywanie wolnego zawodu nie stanowią różnych rodzajów działalności gospodarczej rodzących powstanie obowiązku opłacania zwielokrotnionej składki na ubezpieczenia zdrowotne. Wskazując na powyższe zarzuty domagał zmiany zaskarżonej decyzji i stwierdzenia, że w spornych okresach nie jest zobowiązany do opłacania składki na obowiązkowe ubezpieczenie zdrowotne od dwóch źródeł przychodów w ramach prowadzenia działalności gospodarczej.

Sąd Okręgowy Sąd Pracy i Ubezpieczeń Społecznych w Białymstoku, po rozpoznaniu powyższego odwołania, wyrokiem z dnia 29 grudnia 2011 roku zmienił zaskarżoną decyzję w ten sposób, że stwierdził, iż J. T. nie jest zobowiązany do opłacenia składki na obowiązkowe ubezpieczenie zdrowotne z dwóch tytułów za okres od września 2001 roku do maja 2003 roku (pkt I), oddalił odwołanie w pozostałej części (pkt II) oraz zasądził od J. T. na rzecz Zakładu Ubezpieczeń Społecznych Oddziału w B. kwotę 60 złotych tytułem zwrotu kosztów zastępstwa procesowego (pkt III). Sąd I instancji ustalił, że J. T. na podstawie wpisu do ewidencji działalności gospodarczej od dnia 30 marca 2001 roku prowadzi działalność gospodarczą pod nazwą Przedsiębiorstwo Handlowe (...) J. T.. Nadto od 1991 roku wykonuje zawód adwokata. Powyższy stan faktyczny nie był pomiędzy stronami sporny. Sąd Okręgowy stwierdził, że problematykę ubezpieczenia zdrowotnego odnośnie spornego okresu regulowały przepisy: ustawy z dnia 6 lutego 1997 roku o powszechnym ubezpieczeniu zdrowotnym (Dz. U. z 1997 roku, Nr 28, poz. 153 ze zm.), ustawy z dnia 23 stycznia 2003 roku o powszechnym ubezpieczeniu w Narodowym Funduszu Zdrowia (Dz. U. z 2003 roku, Nr 45, poz. 391 ze zm.) oraz ustawy z dnia 27 sierpnia 2004 roku o świadczeniach opieki zdrowotnej finansowanych ze środków publicznych (Dz. U. z 2004 roku, Nr 210, poz. 2135 ze zm.). Zaznaczył, że aktualnie obowiązuje jedynie ustawa z dnia 27 sierpnia 2004 roku o świadczeniach opieki zdrowotnej finansowanych ze środków publicznych. Nadto w tejże ustawie, jak również w ustawie poprzednio obowiązującej, tj. w ustawie z dnia 23 stycznia 2003 roku o powszechnym ubezpieczeniu w Narodowym Funduszu Zdrowia, brak jest przepisów przechodnich pozwalających na dalsze stosowanie przepisów dotychczasowych do stanów faktycznych zaistniałych w czasie ich obowiązywania. Zdaniem Sądu I instancji ustawodawca wprowadził zasadę bezpośredniego działania ustawy nowej. Uznał, że w niniejszej sprawie decydujące znaczenie dla rozstrzygnięcia ma termin przedawnienia składek. Powołał się na art. 93 ust. 2 ustawy z dnia 27 sierpnia 2004 roku o świadczeniach opieki zdrowotnej finansowanych ze środków publicznych, zgodnie z którym należności z tytułu składek na ubezpieczenie zdrowotne ulegają przedawnieniu na zasadach określonych w przepisach o systemie ubezpieczeń społecznych. Zgodnie zaś z art. 25 ust. 4 ustawy z dnia 13 października 1998 roku o systemie ubezpieczeń społecznych (Dz. U. z 2009 roku, Nr 205, poz. 1585 ze zm.) należności z tytułu składek ulegają przedawnieniu po upływie 10 lat, licząc od dnia, w którym stały się wymagalne. Z powyższych względów uznał, że zaskarżona decyzja organu rentowego w części dotyczącej okresu od września 2001 roku do maja 2003 roku podlega zmianie, w ten sposób, że J. T. nie jest zobowiązany do opłacenia składki na obowiązkowe ubezpieczenie zdrowotne z dwóch tytułów za powyższy okres, natomiast w części dotyczącej pozostałego spornego okresu odwołanie podlegało oddaleniu. Mając na uwadze powyższe, Sąd Okręgowy na podstawie art. 477¹⁴ § 2 k.p.c. orzekł jak w pkt I sentencji wyroku, zaś na podstawie art. 477¹⁴ § 1 k.p.c. jak w pkt II sentencji wyroku.

Zakład Ubezpieczeń Społecznych Oddział w B. zaskarżył powyższy wyrok w całości zarzucając mu:

- nieorzeczenie co do istoty sprawy, a mianowicie, czy J. T. w okresie od września 2001 roku do lutego 2005 roku oraz od grudnia 2005 roku był zobowiązany do opłacania składki na obowiązkowe ubezpieczenie zdrowotne:

1) z tytułu wykonywania wolnego zawodu – działalności prawniczej oraz

2) działalności gospodarczej na podstawie przepisów o działalności gospodarczej - Przedsiębiorstwa Handlowego (...)

w wysokości określonej przepisami ustawy z dnia 6 lutego 1997 roku o powszechnym ubezpieczeniu zdrowotnym (Dz. U. z 1997 roku, Nr 28, poz. 153 ze zm.), ustawy z dnia 23 stycznia 2003 roku o powszechnym ubezpieczeniu w Narodowym Funduszu Zdrowia (Dz. U. z 2003 roku, Nr 45, poz. 391 ze zm.) oraz ustawy z dnia 27 sierpnia 2004 roku o świadczeniach opieki zdrowotnej finansowanych ze środków publicznych (Dz. U. z 2004 roku, Nr 210, poz. 2135 ze zm.),

- orzeczenie ponad treść decyzji, stwierdzające brak obowiązku opłacania składki na obowiązkowe ubezpieczenia zdrowotne z dwóch tytułów za okres od września 2001 roku do maja 2003 roku.

Wskazując na powyższe zarzuty organ rentowy wniósł o uchylenie zaskarżonego wyroku i przekazanie sprawy Sądowi Okręgowemu w Białymstoku do ponownego rozpoznania, ewentualnie o zmianę zaskarżonego wyroku i oddalenie odwołania oraz zasądzenie od odwołującego na rzecz organu rentowego kosztów zastępstwa procesowego za II instancję według norm przepisanych.

Sąd Apelacyjny zważył, co następuje:

Apelacja w części jest zasadna.

W pierwszej kolejności należy wskazać, że pomimo tego, iż z treści apelacji organu rentowego wynika, iż dotyczy ona całości zaskarżonego wyroku Sądu I instancji, to należy wskazać, iż organ rentowy nie ma interesu prawnego w zaskarżeniu pkt II wyroku, którym oddalono odwołanie w pozostałej części (tj. w części dotyczącej spornego okresu od czerwca 2003 roku do lutego 2005 roku oraz od grudnia 2005 roku).

Rozumiejąc argumentację skarżącego, iż jego zdaniem w odniesieniu do całości zaskarżonej odwołaniem decyzji, Sąd I instancji nie rozpoznał istoty sprawy, należy jednak stwierdzić, że kodeks postępowania cywilnego nie przewiduje apelacji od uzasadnienia wyroku. Z powyższego względu należy uznać, iż wyrok Sądu Okręgowego został zaskarżony jedynie w zakresie pkt I, tj. zmieniającego zaskarżoną decyzję w ten sposób, że J. T. nie jest zobowiązany do opłacenia składki na obowiązkowe ubezpieczenie zdrowotne z dwóch tytułów za okres od września 2001 roku do maja 2003 roku.

W dalszej kolejności stwierdzić należy, iż decyzja Zakładu Ubezpieczeń Społecznych oddziału w B. z dnia 22 lipca 2011 roku jest decyzją stwierdzającą podleganie obowiązkowemu ubezpieczeniu zdrowotnemu, tj. decyzją w przedmiocie ustalenia zasad opłacania składek na to ubezpieczenie, nie zaś decyzją w przedmiocie ustalenia wysokości składek. Stąd, wbrew stanowisku Sądu Okręgowego, dla rozstrzygnięcia w przedmiocie niniejszego postępowania nie są istotne przepisy dotyczące przedawnienia składek. Na marginesie należy również dodać (odnosząc się do stanowiska odwołującego prezentowanego w toku postępowania), iż dla kwestii podlegania obowiązkowemu ubezpieczeniu zdrowotnemu nie ma znaczenia okoliczność osiągania przychodu (jego wysokości), bądź jego nieosiągania. Powyższe kwestie mają znaczenie dopiero przy ustalaniu wysokości składek.

Należało zatem ustalić, czy w spornym (na obecnym etapie postępowania) okresie, tj. w okresie od września 2001 roku do maja 2003 roku J. T. jest zobowiązany do opłacania składki na obowiązkowe ubezpieczenie zdrowotne od dwóch źródeł przychodów w ramach prowadzenia działalności gospodarczej (jednego tytułu), tj. wykonywania wolnego zawodu – działalności prawniczej oraz prowadzenia działalności gospodarczej Przedsiębiorstwo Handlowe (...) J. T..

Jak prawidłowo ustalił Sąd I instancji w spornym okresie J. T. na podstawie wpisu do ewidencji działalności gospodarczej prowadzi działalność gospodarczą pod nazwą Przedsiębiorstwo Handlowe (...) J. T.. Nadto wykonuje praktykę adwokacką. Powyższy stan faktyczny jest bezsporny. Jak wynika z oświadczenia odwołującego z dnia 21 marca 2011 roku, złożonego w organie rentowym, od września 2001 roku prowadził dwa rodzaje działalności gospodarczej, tj. w Zespole Adwokackim w W.M. i w Przedsiębiorstwie Handlowym (...) (k. 24 akt ZUS).

W spornym okresie problematykę ubezpieczenia zdrowotnego regulowały przepisy ustawy z dnia 6 lutego 1997 roku o powszechnym ubezpieczeniu zdrowotnym (Dz. U. z 1997 roku, Nr 28, poz. 153 ze zm.), która obowiązywała od dnia 1 stycznia 1999 roku do dnia 31 marca 2003 roku oraz ustawy z dnia 23 stycznia 2003 roku o powszechnym ubezpieczeniu w Narodowym Funduszu Zdrowia (Dz. U. z 2003 roku, Nr 45, poz. 391 ze zm.) – obowiązującej od dnia 1 kwietnia 2003 roku do dnia 30 września 2004 roku.

Zgodnie z art. 22 ust. 2 ustawy z dnia 6 lutego 1997 roku o powszechnym ubezpieczeniu zdrowotnym, jeżeli ubezpieczony uzyskuje przychody z więcej niż jednego źródła w ramach takiego samego tytułu do objęcia obowiązkiem ubezpieczenia, o którym mowa w art. 8, składka na ubezpieczenie zdrowotne jest opłacana od każdego ze źródeł przychodów.

Stosownie zaś do art. 8 pkt 1 ppkt c w/w ustawy obowiązkowi ubezpieczenia zdrowotnego podlegają m.in. osoby prowadzące pozarolniczą działalność.

Jak stanowi natomiast art. 24 ust. 2 ustawy z dnia 23 stycznia 2003 roku o powszechnym ubezpieczeniu w Narodowym Funduszu Zdrowia jeżeli ubezpieczony uzyskuje przychody z więcej niż jednego źródła przychodów w ramach tego samego tytułu do objęcia obowiązkiem ubezpieczenia zdrowotnego, o którym mowa w art. 9 ust. 1, składkę na ubezpieczenie zdrowotne opłaca się odrębnie od wszystkich uzyskiwanych przychodów, z zastrzeżeniem ust. 3.

Zgodnie z art. 9 ust. 1 pkt 1 ppkt c w/w ustawy obowiązkowi ubezpieczenia zdrowotnego podlegają m.in. osoby prowadzące działalność pozarolniczą.

W celu ustalenia na potrzeby niniejszej sprawy, jakie osoby mieszczą się w kategorii osób prowadzących działalność pozarolniczą, należy sięgnąć do przepisów ustawy z dnia 13 października 1998 roku o systemie ubezpieczeń społecznych (Dz. U. z 2009 roku, Nr 205, poz. 1585 ze zm.), która obowiązywała od dnia 1 stycznia 1999 roku.

Stosownie do powyższego przepisu art. 8 ust. 6 pkt 1 w/w ustawy za osobę prowadzącą pozarolniczą działalność uważa się osobę prowadzącą działalność gospodarczą na podstawie przepisów o działalności gospodarczej lub innych przepisów szczególnych.

Zgodnie natomiast z art. 8 ust. 6 pkt 3 ppkt b w/w ustawy za osobę prowadzącą pozarolniczą działalność uważa się również osobę prowadzącą działalność w zakresie wolnego zawodu z której przychody są przychodami z działalności gospodarczej w rozumieniu przepisów o podatku dochodowym od osób fizycznych.

Jak stanowi zaś art. 10 ust. 1 pkt 3 ustawy z dnia 26 lipca 1991 roku o podatku dochodowym od osób fizycznych (Dz. U. z 2012 roku, poz. 361 ze zm.) źródłem przychodów jest pozarolnicza działalność gospodarcza.

Zgodnie natomiast z art. 14 ust. 1 w/w ustawy za przychód z działalności, o której mowa w art. 10 ust. 1 pkt 3 w/w ustawy, uważa się kwoty należne, choćby nie zostały faktycznie otrzymane, po wyłączeniu wartości zwróconych towarów, udzielonych bonifikat i skont. U podatników dokonujących sprzedaży towarów i usług opodatkowanych podatkiem od towarów i usług za przychód z tej sprzedaży uważa się przychód pomniejszony o należny podatek od towarów i usług.

Zdaniem Sądu Apelacyjnego analiza powyższych przepisów ustawy z dnia 26 lipca 1991 roku o podatku dochodowym od osób fizycznych prowadzi do wniosku, że adwokat jest osobą prowadzącą działalność w zakresie wolnego zawodu, z której przychody są przychodami z działalności gospodarczej w rozumieniu przepisów o podatku dochodowym od osób fizycznych - art. 8 ust. 6 pkt 3 ppkt b ustawy z dnia 13 października 1998 roku o systemie ubezpieczeń społecznych.

Stwierdzić należy, wbrew stanowisku Sądu Okręgowego, iż J. T. posiada w spornym okresie jeden tytuł do objęcia obowiązkowym ubezpieczeniem zdrowotnym, tj. prowadzenie pozarolniczej działalności (zgodnie z art. 8 pkt 1 ppkt c ustawy z dnia 6 lutego 1997 roku o powszechnym ubezpieczeniu zdrowotnym oraz zgodnie z art. 9 ust. 1 pkt 1 ppkt c ustawy z dnia 23 stycznia 2003 roku o powszechnym ubezpieczeniu w Narodowym Funduszu Zdrowia). Skoro

jednak prowadzi działalność gospodarczą na podstawie wpisu do ewidencji działalności gospodarczej pod nazwą Przedsiębiorstwo Handlowe (...) J. T. (jest osobą określoną w art. 8 ust. 6 pkt 1 ustawy z dnia 13 października 1998 roku o systemie ubezpieczeń społecznych) oraz równolegle wykonuje zawód adwokata (art. 8 ust. 6 pkt 3 ppkt b w/w ustawy), to należy uznać, że uzyskuje przychody z więcej niż jednego źródła w ramach takiego samego tytułu do objęcia obowiązkiem ubezpieczenia. Należy bowiem odróżniać sytuację posiadania więcej niż jednego tytułu do objęcia obowiązkowym ubezpieczeniem zdrowotnym (o której mowa w art. 22 ust. 1 ustawy z dnia 6 lutego 1997 roku o powszechnym ubezpieczeniu zdrowotnym oraz w art. 24 ust. 1 ustawy z dnia 23 stycznia 2003 roku o powszechnym ubezpieczeniu w Narodowym Funduszu Zdrowia) od sytuacji, kiedy w ramach jednego tytułu do objęcia obowiązkiem ubezpieczenia zdrowotnego uzyskiwany jest przychód z więcej niż jednego źródła (art. 22 ust. 2 ustawy z dnia 6 lutego 1997 roku o powszechnym ubezpieczeniu zdrowotnym oraz art. 24 ust. 2 ustawy z dnia 23 stycznia 2003 roku o powszechnym ubezpieczeniu w Narodowym Funduszu Zdrowia).

Nadmienić tu należy, że gdy przychód faktycznie nie zostałby osiągnięty, to powyższa okoliczność winna znaleźć wyraz w decyzji ustalającej wysokość składek na ubezpieczenie zdrowotne.

Powyższa okoliczność (tj. uzyskiwanie przychodów z więcej niż jednego źródła w ramach takiego samego tytułu do objęcia obowiązkiem ubezpieczenia) zgodnie z art. 22 ust. 2 ustawy z dnia 6 lutego 1997 roku o powszechnym ubezpieczeniu zdrowotnym oraz zgodnie z art. 24 ust. 2 ustawy z dnia 23 stycznia 2003 roku o powszechnym ubezpieczeniu w Narodowym Funduszu Zdrowia skutkuje obciążeniem J. T. za sporny okres obowiązkiem opłacenia składki na ubezpieczenie zdrowotne z jednego tytułu, tj. z tytułu prowadzenia działalności gospodarczej przy jednoczesnym uzyskiwaniu przychodów z dwóch źródeł w ramach tego samego tytułu, czyli prowadzenia działalności gospodarczej na podstawie wpisu do ewidencji działalności gospodarczej pod nazwą Przedsiębiorstwo Handlowe (...) J. T. oraz wykonywania działalności prawniczej w zespole adwokackim.

Mając na uwadze powyższe, Sąd Apelacyjny na podstawie art. 386 § 1 k.p.c. orzekł jak w pkt I sentencji wyroku, zaś na podstawie art. 385 k.p.c. jak w pkt II sentencji wyroku.

Na podstawie art. 102 k.p.c. odstąpiono od obciążania odwołującego kosztami zastępstwa procesowego organu rentowego za II instancję (pkt III sentencji wyroku).

A.K.